

Länsstyrelsen
Värmland

Naturvård
Laura Hedberg

BESLUT

Datum
2015-12-16

Sida
1(2)
Beteckning
511-7557-2015

Utökning av Naturreservatet Byamossarna, Arvika kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 §, 5 § första och andra styckena, 6 § och 30 § miljöbalken (1998:808) att Naturreservatet Byamossarna, inrättat av Länsstyrelsen 2015-05-29, dnr 511-2634-2012, ska ha den utökade geografiska omfattning som framgår av bifogad karta, bilaga 1. För den tillkommande delen ska gälla samma syfte, skäl och föreskrifter som anges i nämnda beslut och beslutet om inrättande 2015-05-29, dnr 511-2634-2012. Därutöver ska föreskriften B3 så som också undantaget från föreskrifterna A8 och C4 för skoteråkning även gälla i den utökade delen.

Länsstyrelsen beslutar att innehållet i skötselplan för Naturreservatet Byamossarna, daterad 2015-05-29, dnr 511-2634-2012, gäller även för den nya utökade arealen. Fastmark inom den nya utökade delen ska ingå i skötselområde 1 och myrmark i skötselområde 2 i gällande skötselplan.

Bakgrund

Naturreservatet Byamossarna bildades 2015 för att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer samt för att tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Stora delar av området hör även till Natura 2000 – nätverket, vars syfte är att bevara biologisk mångfald inom EU. Den utökade delen hör till Natura 2000 i sin helhet, och ska därmed skyddas långsiktigt.

Motivering

Genom att ändra naturreservatets gräns ökas arealen skogs-myr mosaik med ett område som idag hyser flera av de arter vars förekomst ligger till grund för den ursprungliga reservatsbildningen. I och med det ökar möjligheterna till att långsiktigt skydda och utveckla den biologiska mångfalden i området.

Remissinstansernas och sakägares synpunkter

Det har inte kommit in några synpunkter.

Hur man överklagar, se bilaga 3

Landshövding Kenneth Johansson har fattat beslut i detta ärende. Naturvårdshandläggare Laura Hedberg har varit föredragande. I den slutliga handläggningen deltog också tillförordnat länsråd Pia Karlsson, verksamhetschef Torben Ericson, chefsjurist Lars-Ove Olsson samt enhetschef Thomas Östlund.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Beslut 2015-05-29 om bildande av Naturreseptatet Byamossarna
3. Hur man överklagar

Länsstyrelsen
Värmland

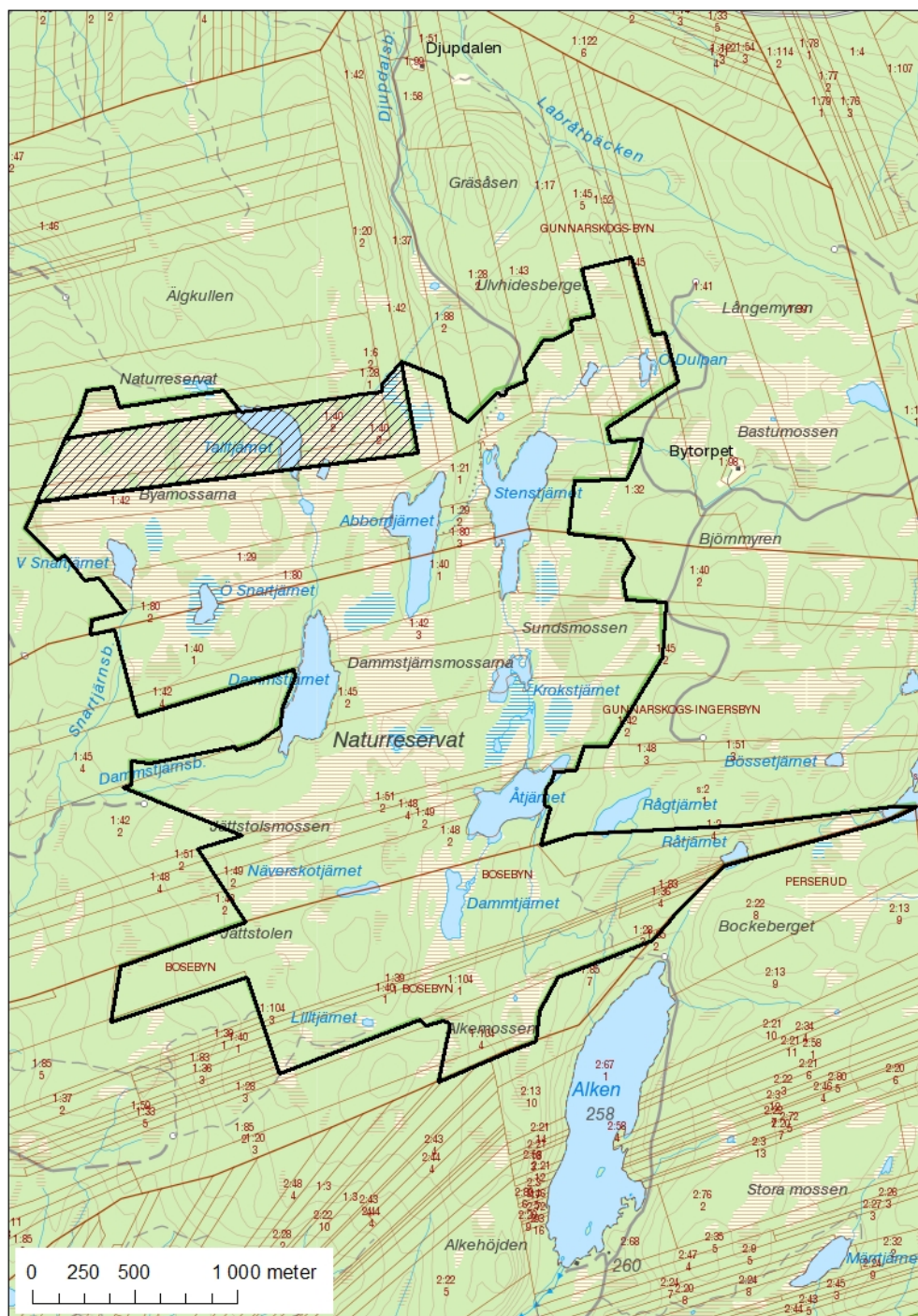
Naturvård
Laura Hedberg

BESLUTSKARTA

Datum
2015-12-16

Bilaga 1

Referens
511-7557-2015

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Beslutscharta för utökningen av Naturreservatet Byamossarna (svartstreckat område avser utökningen, heldragen svart linje avser hela reservatet)

Postadress: Länsstyrelsen Värmland, 651 86 KARLSTAD Besöksadress: Våxnäsgatan 5
Telefon: 010-224 70 00 (växel) Fax: 010-224 71 10 E-post: varmland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/varmland

Länsstyrelsen
Värmland

Naturvård
Laura Hedberg

BESLUT

Datum
2015-05-29

Sida
1(8)
Referens
511-2634-2012

BILDANDE AV NATURRESERVATET BYAMOSSARNA, ARVIKA KOMMUN

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1 som naturreservat.

Naturreservatets namn ska vara Naturreservatet Byamossarna.

Syfte med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets skogar, som delvis är brandpräglade, myrmarker och andra ingående naturtyper samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Reservatet ska bidra till gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen för förekommande habitat och arter. Syftet är även att tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Området ska ge möjlighet för besökare att bedriva olika typer av friluftsaktiviteter i värdefull natur, samt uppleva dess naturmiljöer, biologiska mångfald och skönhetsvärden.

Syftet ska tillgodoses genom att skogsmark och myr med dess flora och fauna utvecklas i huvudsak fritt genom intern dynamik. Restaureringsåtgärder som innebär biotopvårdande avverkning, röjning, gallring och ringbarkning utförs. De delar av skogsmarken som är präglade av brand bör brännas i lämpliga intervall. Syftet ska också tillgodoses genom att området görs tillgängligt så att besökare kan bedriva olika typer av friluftsaktiviteter. Detta åstadkoms genom anläggningar och information som inbjuder till, och underlättar besök i området. Anläggningar ska finnas för besökare med olika behov, samtidigt som de ska ha en kanaliseringseffekt i syfte att erhålla en långsiktig samexistens mellan biologisk mångfald och olika typer av friluftsliv.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

Föreskrifterna under A och C gäller inte förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan.

Föreskrifterna under A och C gäller inte heller den uppföljning av områdets skötsel och naturvärden eller av miljöns utveckling i stort, inklusive nödvändig provtagning och insamling av bestämningsmaterial, som utförs av eller på uppdrag av Länsstyrelsen eller Naturvårdsverket. Sådana undersökningar ska ske i samråd med reservatsförvaltningen. Vid oenighet i samrådet gäller inte undantaget från föreskrifterna.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 4).

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden:

Utöver vad som annars gäller i författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. avverka träd och buskar eller ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
2. schakta, tippa, gräva, borra, spränga, anordna upplag eller utföra annan mekanisk markbearbetning,
3. anlägga ledning i mark, luft eller vatten,
4. rensa befintliga diken,
5. uppföra ny-, till- eller ombyggnad, annan anläggning eller anordning på mark eller i vatten,
6. använda eller sprida kalk, gödselmedel eller växtnäringsämnen,
7. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
8. framföra motordrivna fordon, exempelvis traktor, snöskoter och terränghjuling (s.k. fyrhjuling).

Föreskriften A1 gäller inte röjning av uppväxande sly eller kvistning för underhåll av befintliga jaktpass. Föreskriften gäller inte heller vid flytt av eller anläggande av nya jaktpass under förutsättning att åtgärden samråds med reservatsförvaltningen. Vid oenighet i samrådet gäller inte undantaget från föreskrifterna.

Föreskriften A5 gäller inte för uppförande av nya skjuttorner efter tillstånd från Länsstyrelsen.

Föreskriften A7 gäller inte sådan kalkning som sker enligt den regionala åtgärdsplanen för kalkningsverksamheten i Värmland och som tills vidare genomförs i det östliga sjösystemet inom reservatet. Detta under förutsättningen att spridningen av kalk genomförs med lågdammande produkter för att undvika skador på myrmarken, exempelvis genom vindavdrift.

Föreskriften A8 gäller inte för älgragare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt (älg, hjort, björn, vildsvin) från området enligt terrängkörningsförordningen (1978:594 1§), i samband med den jakt som är

tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske så att skador på mark och vegetation undviks.

Föreskriften A8 gäller inte heller för körning med skoter på anvisad och markerad skoterled enligt karta, bilaga 3. Föreskriften A8 gäller inte heller för körning med skoter för preparering av skidspår inom hela reservatet, under förutsättningen att spårdragningen planeras i samråd med reservatsförvaltningen. Vid oenighet i samrådet gäller inte undantaget från föreskrifterna.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter förpliktas att tåla:

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. röjning av samt utmärkning av reservatets yttergränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar,
2. anläggande, utmärkning och underhåll av vandringsled (se karta bilaga 3),
3. anläggande, utmärkning och underhåll av led för snöskoter (se karta bilaga 3),
4. anläggande, utmärkning och underhåll av skidspår, som prepareras med hjälp av skoter,
5. anläggning av faciliteter för att underlätta för det rörliga friluftslivet, som t.ex. vindskydd (se karta bilaga 3),
6. uppsättande och underhåll av informationstavlor vid reservatsentrén och vid behov även i närheten av andra vägar som leder till reservatet samt vid skoterlederna (se karta bilaga 3),
7. undersökningar av skogliga strukturer, djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive provtagning och nödvändig insamling av bestämningsmaterial,
8. biotopvårdande avverkning, röjning, gallring och ringbarkning på utvecklings- och arronderingsmarkerna som restaureringsåtgärd (se karta bilaga 3),
9. naturvårdsbränning och nödvändiga skyddsåtgärder som upprättande av brandgator, samt eftersläckning (se karta bilaga 3),
10. stängsling för att förhindra bete på uppväxande lövträd på de områden som bränts.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet, samt om ordningen i övrigt inom reservatet:

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. samla in eller skada ryggradslösa djur, t.ex. skalbaggar, snäckor/musslor och fjärilar,
2. samla in mossor, lavar och vedsvampar,
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd, stående och omkullfallna träd, och buskar,
4. framföra motordrivna fordon, exempelvis traktor, snöskoter och terränghjuling (s.k. fyrhjuling)
5. medföra ej kopplad hund,

6. utan länsstyrelsens tillstånd i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra vetenskapliga eller andra undersökningar.

Föreskriften C3 gäller inte röjning av uppväxande sly eller kvistning för underhåll av befintliga jaktpass. Föreskriften gäller inte heller vid flytt av eller anläggande av nya jaktpass under förutsättning att åtgärden samråds med reservatsförvaltningen. Vid oenighet i samrådet gäller inte undantaget från föreskrifterna.

Föreskriften C4 gäller inte för älgragare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt (älg, hjort, björn, vildsvin) från området enligt terrängkörningsförordningen (1978:594 1§), i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske så att skador på mark och vegetation undviks.

Föreskriften C4 gäller inte heller för körning med skoter på anvisad och markerad skoterled enligt karta, bilaga 3. Föreskriften C4 gäller inte heller för körning med skoter för preparering av skidspår inom hela reservatet, under förutsättningen att spårdragningen planeras i samråd med reservatsförvaltningen. Vid oenighet i samrådet gäller inte undantaget från föreskrifterna.

Föreskriften C5 gäller inte vid jakt med hund.

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Namn	Naturreservatet Byamossarna
Län	Värmland
Kommun	Arvika
Natura 2000-beteckning	SE0610209 Byamossarna
Lägesbeskrivning	Cirka 12 km nordöst från Arvika tätort
Församling/Socken	Gunnarskog
Topografisk karta	66D SO
Ekonomisk karta	66D 2g NO, 66D 2h NV
Naturgeografisk region	28b Kuperad sydlig boreal
Kulturgeografisk region	Värmlands och Dalslands dalbygder, Södra Norrlands inland
Fastighetsknutna rättigheter som reservatet berör	Marksamfällighet Gunnarskogs-Ingarsbyn S:2
Fastigheter	Bosebyn 1:2, 1:20, 1:28, 1:36, 1:39, 1:40, 1:83, 1:85, 1:104; Gunnarskogs-Byn 1:6, 1:17, 1:21, 1:28, 1:29, 1:32, 1:37, 1:41, 1:42, 1:43, 1:45, 1:52, 1:80, 1:88; Gunnarskogs-Ingarsbyn 1:40, 1:42, 1:45, 1:48, 1:49, 1:51

Areal	722,7 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland
Ägare	Privat och staten

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Många myrområden i Sverige inventerades under 1990-talet och de mest värdefulla ingår i Myrskyddsplan för Sverige (rapport 5667, Naturvårdsverket, 1994 och 2007). Områdena i Myrskyddsplanen ska ges ett långsiktigt skydd. Byamossarna ingår i gällande Myrskyddsplan från 2007 och ska därmed ges ett långsiktigt skydd. Området ingår också i EU:s nätverk för värdefulla naturområden – Natura 2000. Syftet med Natura 2000 är att skydda värdefulla naturmiljöer inom EU. Arbetet med att ge Byamossarnas naturvärden ett långsiktigt skydd påbörjades i början av 2000-talet.

Remissinstansernas och sakägares synpunkter

Havs- och vattenmyndigheten har lämnat in synpunkter om att sjöar och vattendrag inom området är otillräckligt beskrivna. Havs- och vattenmyndigheten ser gärna också att en inventering av vattenvärden skrivs in som en skötselåtgärd i skötselplanen. I övrigt tillstyrker Havs- och vattenmyndigheten förslaget till bildandet av naturreservatet.

Frågan om cykling inom området har också lyfts. Det går i dagsläget en väletablerad stig för cykling som passerar reservatet i den södra delen. Frågan om skoteråkningen och det tillåtna området för skoteråkningen har även ställts. Området för att dra den tillåtna skoterleden tycks ha varit för smal i förslaget till beslut. Synpunkter på att skoteråkningen inte är tillåtet i hela reservatet har också kommit in.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Länsstyrelsen har beskrivit områdets sjöar och vattendrag med den tillgängliga informationen som finns i dagsläget. Närmare inventering av områdets sjöar och vattendrag är inte aktuellt i dagsläget, men kan bli det i framtiden.

Föreskriften om förbud mot fordon har omskrivits så att detta gäller endast för motordrivna fordon, och inte till exempel cykel. Vad det gäller det tillåtna området för skoteråkning, så har området breddats något, för att ge större utrymme och möjlighet för själva leddragningen för skoteråkningen. Skoteråkningen kommer vara förbjuden utanför skoterlederna i annat syfte än för preparering av skidspår, för att kunna bibehålla naturvärden samt de relativt tysta områden för övrigt friluftsliv.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING OCH INTRESSEPRÖVNING

Beskrivning av omgivande landskap och reservatet

Naturreservatet Byamossarna ligger i Arvika kommun. Området är ett stort skogs-myrkomplex som är beläget på en höjdrygg mellan sjösystemet Gunnern-Racken i väster och Mangens dalgångar i öster. Skogs-

myrkomplexet utgörs av en mosaik av myrar, tjärnar och skogsmark och har höga värden för naturvärden och för friluftslivet. Myrmarkerna är bland annat viktiga för fågellivet och skogarna hyser många sällsynta arter. Byamossarna med omgivande skog hör också till värdetrakterna för barrblandskog och lövblandskog enligt den regionala strategin för långsiktigt skydd av skog med höga naturvärden (Länsstyrelsen Värmland, Rapport 2007:5).

Området inventerades 2006 och då bedömdes graden av mänsklig påverkan som ringa. Då påträffades inga diken inom området. Dock är området påverkat av vattenreglering. De skador som vattenreglering har gett är relativt små främst vid Stenstjärnet-Åtjärnet. Nyare lindrigare skador i form av spårbildning efter körning med fyrhjuling och skoter samt skidåkning finns i norra delen av mossarna. Skogsbruk har bedrivits inom området och det finns rester av en linbana, som användes för transport av virke över bergsryggen från Mangskog till Gunnern. Linbanan gick över mossarnas norra del.

En del av naturreservatet Byamossarna hör även till Natura 2000-nätverket, som är EU:s nätverk för värdefulla naturområden. Alldeles söder om området ligger två andra Natura 2000-områden som heter Örvattnet och Storområdet Alken. Örvattnet är även skyddad som naturreservat. Inom naturreservatet Byamossarna finns ett flertal av naturtyperna i EU:s art- och habitatdirektiv. Här finns myrtyperna aapamy (7310), öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140) samt skogbevuxen myr (91D0). Flera av skogsbestånden är klassade som taiga (9010) och på sikt kommer ytterligare bestånd att uppnå de naturskogs kvalitéer som kännetecknas för taigan. Därutöver finns mindre partier med lövsumpskog (9080) samt dystrofa sjöar och småvatten (3160).

Motiv till skydd

Genom en reservatsbildning vid Byamossarna bevaras framförallt ett stort sammanhängande skogs-myrkomplex. Naturskogen i området ska inte betraktas som normal produktionsskog och bör därför inte heller skötas som en sådan. Större virkesuttag, avverkning för vägdragning eller uppförande av nya byggnader, bortstädning av vindfällan och döende träd o.s.v. skulle medföra både minskning av antalet och geografisk utglesning av viktiga livsmiljöer och sannolikt också uppsplittring av området med större genomblåsning och uttorkning till följd. Uttag av virke från ett område som är en blandning av skog och myr, skulle också ha påverkan på myrmarkernas naturliga hydrologi. Reservatsområdet har sammanvävda myrområden och skogliga bestånd nära varandra. Detta ger populationer av sällsynta, hotade samt typiska arter både större möjligheter att på sikt överleva i reservatet och ökade möjligheter att sprida sig till andra delar av reservatet med lämpliga livsmiljöer. Flera av de sällsynta arter som finns i området är också beroende av en hög och jämn luftfuktighet. Avverkningar eller utglesningar leder ofelbart till ökad uttorkningsrisk varvid dessa känsliga arter riskeras.

Som naturreservat kommer området att skötas med syftet att gynna naturvärdena och att tillgängliggöra området för det rörliga friluftslivet. Naturvårdande åtgärder utförs för att utöka och skapa fler livsmiljöer för de hårt trängda arter som har en fristad i området. Åtgärder för att gynna

friluftsliv utförs för att ge möjlighet för människor att vistas i en natur med rik mångfald. Vid allmänhetens besök i området är upplevelsen till stor del beroende av ett stort relativt opåverkat område, vilket ger en känsla av vildmark. Upplevelsen är också till stor del beroende av stillhet och relativt orördhet; det ger tid för ostörd kontemplation över syn- och hörselintryck. Motorljud och andra störningar som hör till det vanliga samhällslivet undviks genom flera av föreskrifterna, så som att skoteråkning endast är tillåtet vid ytterkanter av området.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett mycket skyddsvärt område vars naturkvalitéer och besöksvärde endast kan säkerställas genom att det undantags från skogsbruk och andra arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden, miljökvalitetsmål med mera

Bildandet av naturreservatet Byamossarna är en del i Länsstyrelsens arbete med miljökvalitetsmålen "Myllrande våtmarker", "Levande skogar" samt "Ett rikt växt- och djurliv". Beslutet är även ett led i Sveriges internationella åtaganden (Natura 2000) om skydd av den biologiska mångfalden. Beslutet följer den nationella Myrskyddsplanen och den regionala skogsstrategin, vilka bygger på Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden.

Beslutet bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Ingen kommunal detaljplan eller områdesbestämmelse enligt plan- och bygglagen finns som berör området. Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans eller proportion mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde, ett ställningstagande som brukar refereras till som proportionalitetsprincipen. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte för allmänintresset, samtidigt som markägarna genom intrångsersättning och köp kompenserats för sin ekonomiska förlust.

Upplysningar

Länsstyrelsen har enligt 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) ansvaret för tillsynen över naturreservatet. I tillsynen ingår att övervaka att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot

meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen i Värmlands län är förvaltare av naturreservatet.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter, om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Eftersom området syftar till att bevara biologisk mångfald ska eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas. Bestämmelserna i 5, 6, 10 och 29 §§ skogsvårdslagen ska inte tillämpas inom naturreservatet (se 4 § skogsvårdslagen).

Naturreservatets högsta beskyddare

Naturreservatets högsta beskyddare är prinsparet H.K.H. Prins Carl Philip och fröken Sofia Hellqvist.

Hur man överklagar, se bilaga 6

Landshövding Kenneth Johansson har fattat beslut i detta ärende. Byrådirektör Laura Hedberg har varit föredragande. I den slutgiltiga handläggningen deltog också länsråd Robert Andrén, verksamhetschef Torben Ericson, länsjurist Göran Wirdéus samt enhetschef Thomas Östlund.

Kenneth Johansson

Laura Hedberg

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Karta över särskilda skötselåtgärder, specifikation över B-föreskrifter
4. Skötselplan
5. Områdesbeskrivning
6. Hur man överklagar

Länsstyrelsen
Värmland

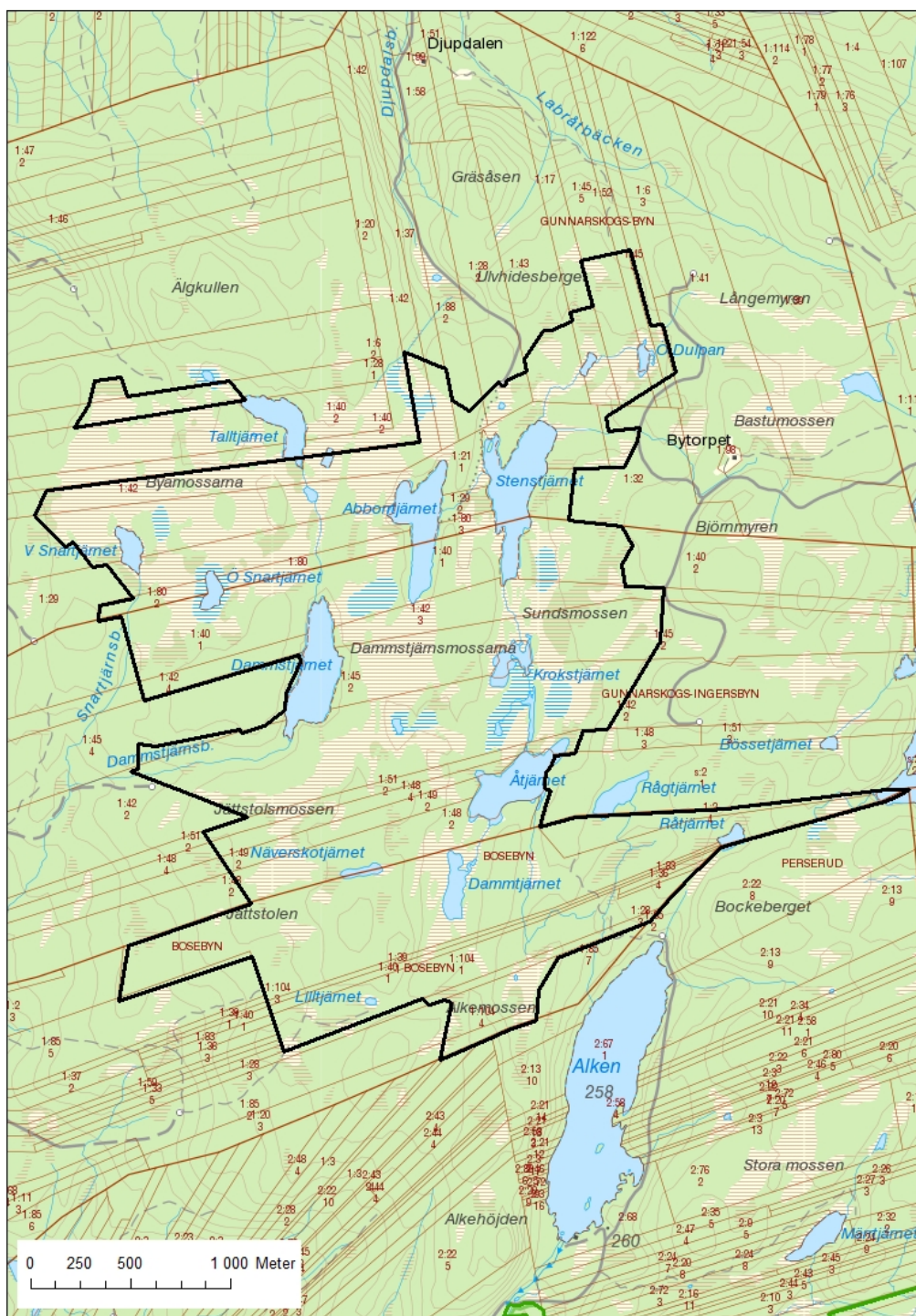
Naturvård
Laura Hedberg

BESLUTSKARTA

Datum
2015-05-29

Bilaga 1

Referens
511-2634-2012

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Beslutscharta för Naturreservatet Byamossarna (heldragen svart linje)

Postadress: Länsstyrelsen Värmland, 651 86 KARLSTAD Besöksadress: Våxnäsgatan 5
Telefon: 010-224 70 00 (växel) Fax: 010-224 71 10 E-post: varmland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/varmland

Länsstyrelsen
Värmland

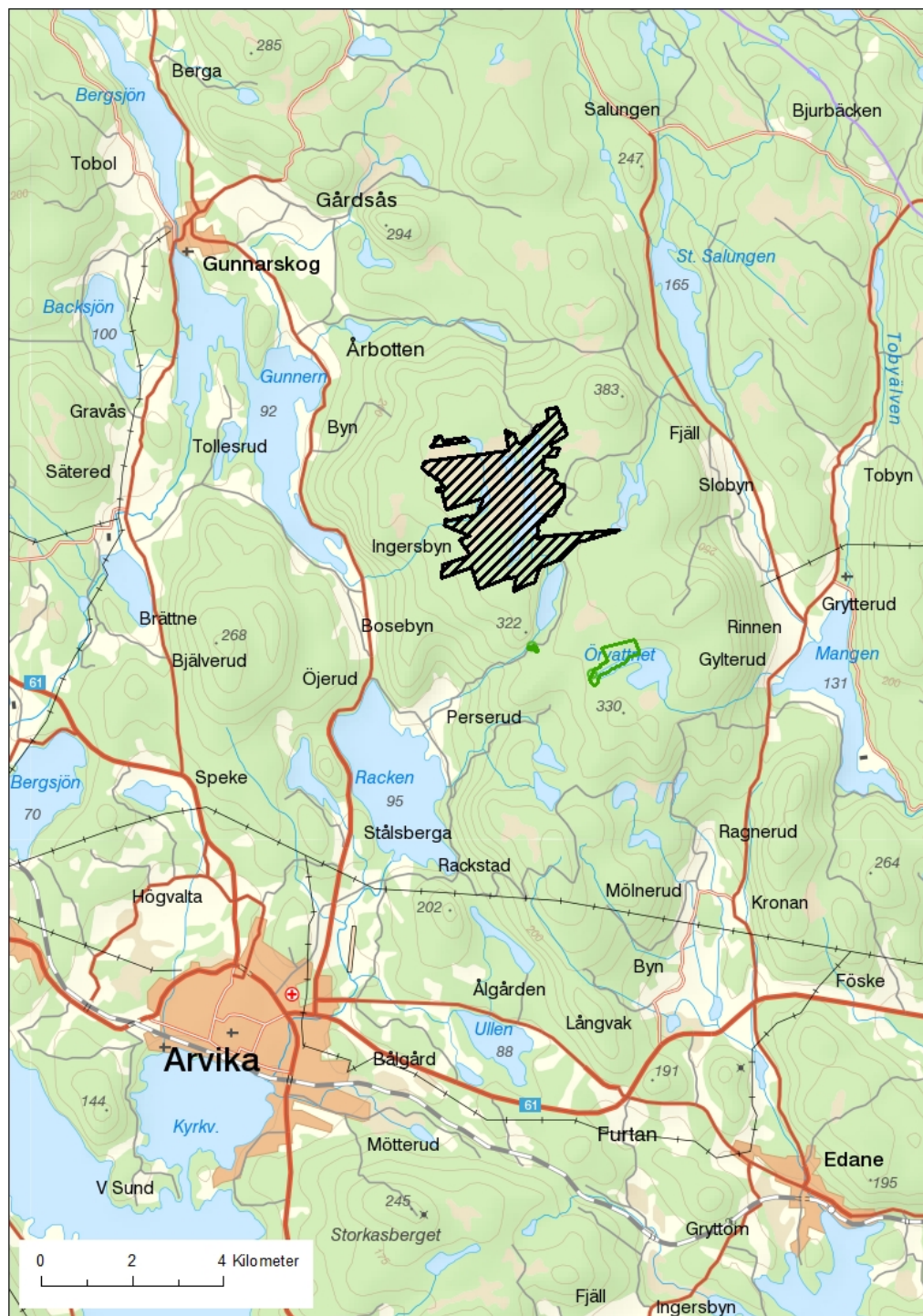
Naturvård
Laura Hedberg

ÖVERSIKTSKARTA

Datum
2015-05-29

Bilaga 2

Referens
511-2634-2012

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Översiktskarta för naturreservatet Byamossarna (svart, streckt område)

Postadress: Länsstyrelsen Värmland, 651 86 KARLSTAD Besöksadress: Våxnäsgatan 5
Telefon: 010-224 70 00 (växel) Fax: 010-224 71 10 E-post: varmland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/varmland

Länsstyrelsen
Värmland

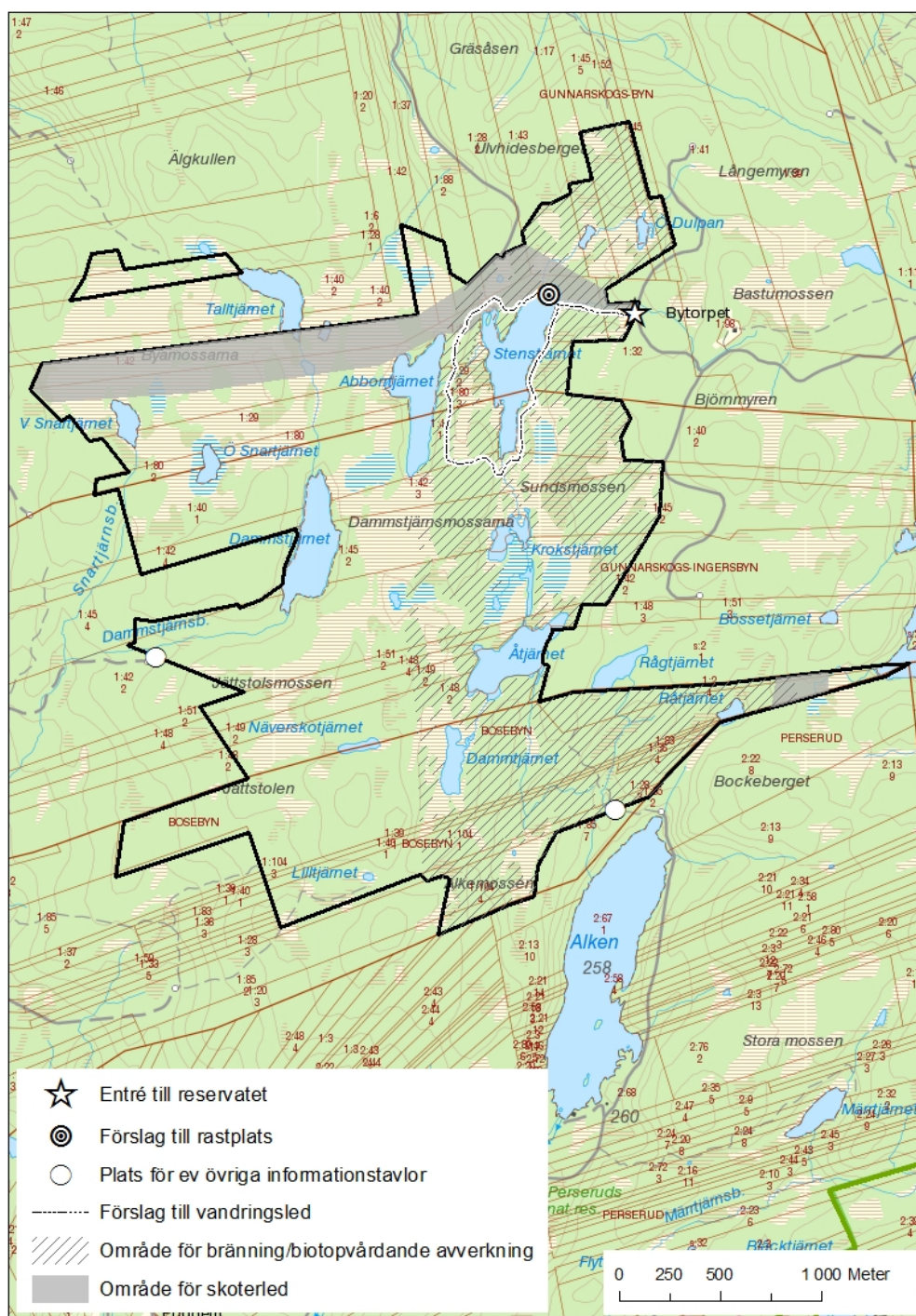
Naturvård
Laura Hedberg

KARTA ÖVER B- FÖRESKRIFTER

Datum
2015-05-29

Bilaga 3

Referens
511-2634-2012

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Karta över B-föreskrifter för Naturreservatet Byamossarna (heldragen svart linje)

Postadress: Länsstyrelsen Värmland, 651 86 KARLSTAD Besöksadress: Våxnäsgatan 5
Telefon: 010-224 70 00 (växel) Fax: 010-224 71 10 E-post: varmland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/varmland

Länsstyrelsen
Värmland

Naturvård
Laura Hedberg

SKÖTSELPLAN

Datum
2015-05-29

Sida
1 (7)
Referens
511-2634-2012

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET BYAMOSSARNA, ARVIKA KOMMUN

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets skogar, som delvis är brandpräglade, myrmarker och andra ingående naturtyper samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Reservatet ska bidra till gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen för förekommande habitat och arter. Syftet är även att tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Området ska ge möjlighet för besökare att bedriva olika typer av friluftsaktiviteter i värdefull natur, samt uppleva dess naturmiljöer, biologiska mångfald och skönhetsvärden.

Syftet ska tillgodoses genom att skogsmark och myr med dess flora och fauna utvecklas i huvudsak fritt genom intern dynamik. Restaureringsåtgärder som innebär biotopvårdande avverkning, röjning, gallring och ringbarkning utförs. De delar av skogsmarken som är präglade av brand bör brännas i lämpliga intervall. Syftet ska också tillgodoses genom att området görs tillgängligt så att besökare kan bedriva olika typer av friluftsaktiviteter. Detta åstadkoms genom anläggningar och information som inbjuder till, och underlättar besök i området. Anläggningar ska finnas för besökare med olika behov, samtidigt som de ska ha en kanaliseringseffekt i syfte att erhålla en långsiktig samexistens mellan biologisk mångfald och olika typer av friluftsliv.

2. Administrativa data

2.1 Naturreservat

Objektnamn	Naturreservatet Byamossarna
NVRnummer	2005540
Kommun	Arvika
Markslag och naturtyper* (ha):	
Tallskog	188,2
Granskog	35,8
Barrblandskog	56,3
Barrsumpskog	26,4
Lövblandad barrskog	42,0

Triviallövskog	22,1
Lövsumpskog	7,4
Ungskog inklusive hyggen	47,2
Sumpskogsimpediment	14,8
Övriga skogsimpediment	23,8
Våtmark	198,8
Limnogen eller saltpåverkad våtmark	3,1
Övrig öppen mark	0,4
Sjöar och vattendrag	56,5
Summa	722,7
Varav produktiv skog	425,4
Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Myrmark, naturskog
Strukturer	Gamla lövträd, gamla barrträd, myrholmar, död ved
Arter	Norsk näverlav, raggbock, smålom, strandlummer, tretåig hackspett
Friluftsliv	Skidspår, skoterled, vandringsled, rastplats

*arealer för markslag och naturtyper baseras på KNAS. Summan är en summering av de ingående delområdenas avrundade arealer. Avrundningen kan innebära att den sammanlagda KNAS-arealen inte är den samma som reservatets totala areal.

2.2 Natura 2000

Natura 2000-beteckning	SE0610209 Byamossarna
Skyddsstatus	SAC
Areal	464 ha
Naturtyper	- Dystrofa sjöar och småvatten (3160) 6,8 ha; - Öppna, svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140) 40 ha; - Aapamyrr (7310) 172,2 ha; - Taiga (9010) 88,9 ha; - Lövsumpskog (9080) 0,36 ha; - Skogbevuxen myr (91D0) 8,5 ha

Karta över Natura 2000-området finns i bilaga 5, Områdessbeskrivning.

3. Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Alldeles utanför området har det funnits flera sätrar. Detta innebär med hög sannolikhet att områdets skogar har varit viktiga som vedtäkt, virkesförråd och att vissa delar av området har använts som betesmark. Genom området

gick de förr flera skogsstigar mellan sätrarna runt om kring. Det finns även tydliga spår efter modern skogsbruk i form av t ex kalavverkade skogar.

4. Områdets bevarandevärden

- **Biologiska bevarandevärden**

Huvudmotivet för den föreslagna reservatsbildningen är höga biologiska värden som är knutna till ett skogs-myrkomplex. Områdets myrmarker är relativt opåverkade av antropogena aktiviteter och hyser framförallt en rik fågelfauna. Naturskogar inom området hyser både rik flora och fauna. Inom området finns flera rödlistade arter samt arter som fungerar som paraplyarter för andra arter. Det finns även gamla skogar med inslag av gammal senvuxen gran, grovbarkiga tallar och gamla lövträd.

- **Kulturhistoriska bevarandevärden**

Det finns tre registrerade kulturhistoriska lämningar inom området; fundament till linbana, husgrund för lägenhetsbebyggelse samt två stockbåtar.

- **Bevarandevärden för friluftsliv**

Naturreseptet är ett välbesökt besöksmål framförallt under vintertid, då många åker skidor och skoter inom området. Området är i sin helhet lämpligt för friluftsliv. Området är även betydelsefullt för det lokala föreningslivet och i dagsläget prepareras både skoterlederna och skidspåren av de lokala föreningarna.

5. Skötselområden

Naturreseptet Byamossarna är ett område med skog- och myrmosaik. Det finns även öppna vattenytor. Inom området finns det spår efter tidigare bränder.

Skötselområde 1: Skog (cirka 466 ha)

Skogarna inom området har varierande karaktär; det finns gamla naturskogar och yngre skogsbestånd. Det finns både barrskogsdominerande så som också lövskogsdominerande bestånd. Det finns spår efter tidigare bränder inom hela området. Det finns fastmarksholmar med skog av naturskogskaraktär.

- **Bevarandemål**

Områdets skogsmark ska präglas av olikåldrig skog av varierad trädslagsblandning. Här finns torrare partier dominerade av tall, barrblandskog, lövblandad barrskog och rena lövsumpskogsbestånd. Naturliga processer som åldrande och avdöende, stormfällningar och/eller insektsangrepp skapar död ved i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och varierade, skiktade skogsbestånd. Brandljud vittnar om att stor del av skogen i området är präglad av tidigare skogsbränder. De gamla naturskogslika bestånden ska tillåtas att utvecklas fritt, men naturvårdsbränning och biotopvårdande avverkning och ringbarkning ska tillåtas i yngre skogsbestånd och enseartade produktionsbestånd för att påskynda utvecklingen mot naturskogslika bestånd. Arealen taiga och lövsumpskog

ska på sikt öka i området. Nuvarande areal för taiga inom hela reservatet är 179 ha och lövsumpskog 0,4 ha. I övrigt ska skogens hydrologi vara ostörd, utan negativa ingrepp från mänskliga aktiviteter.

- **Åtgärder**

Naturvårdsbränning bör göras i de yngre skogsbestånden i områdets östra del. Bränning ska utföras inom små arealer åt gången. Efter bränningen kan lämpliga områden stängslas för att förhindra bete på uppväxande lövträd. Biotopvårdande avverkning, röjning, gallring och ringbarkning bör utföras på yngre skogsbestånd som inte har naturskogskaraktär i områdets östra del. Dessa biotopvårdande åtgärder ska göras som restaureringsåtgärd. Utöver dessa ovannämnda åtgärder ska området lämnas för fri utveckling.

Skötselområde 2: Myrmark och småvatten (cirka 256 ha)

Byamossarna är Arvikatraktens största myrkomplex och omfattar tiotals mossar och topogena kärr, tjärnar, strängblandmyr och mosaikblandmyr. Vegetationen varierar från mosse- till fattigkärrsamhällen.

- **Bevarandemål**

Myrarnas mångformighet och karaktäristiska strukturer bibehålls eller utvecklas. Här finns exempelvis öppna mossar, kärr och gungflyn, mossar av nordlig typ, stängflarkkärr och skogbevuxen myr. Vissa av myrarna ligger enskilt, men stor del av myrarna, framför allt i västra delen ingår i stora aapamyrskomplex. De öppna mossarna och kärren i området ska även fortsättningsvis vara öppna, och igenväxningsvegetation i form av täta vassbestånd, ökat sly och talluppslag till följd av mänsklig påverkan ska inte förekomma. De skogsbevuxna myrarna ska på sikt utveckla naturskogskaraktär. Här ska finnas skiktade skogsbestånd, med inslag av gamla träd och död ved i olika former. Myrarnas vegetation varierar från mosse- till fattigkärrsamhällen. Här finns typiska mossarter som drågvitmossa, rostvitmossa, sotvitmossa, ullvitmossa och flaggvitmossa. Bland kärlväxterna påträffas exempelvis rosling, tuvull, tuvsäv, vitag, sileshår, kallgräs, dystarr och vattenklöver. Insprängt bland myrarna förekommer gölar och småvatten. Myrmarken och dess gölar och småvatten ska ha ostörd hydrologi. Varken avvattande eller tillrinnande diken som har en negativ påverkan på myren får förekomma.

- **Åtgärder**

Området ska lämnas utan åtgärder och tillåta utvecklas genom intern dynamik. Om uppföljning av naturtyper i området visar att igenväxningsvegetation på öppna mossar och kärr förekommer i framtiden, bör dessa områden röjas.

Skötselområde 3: Friluftsliv

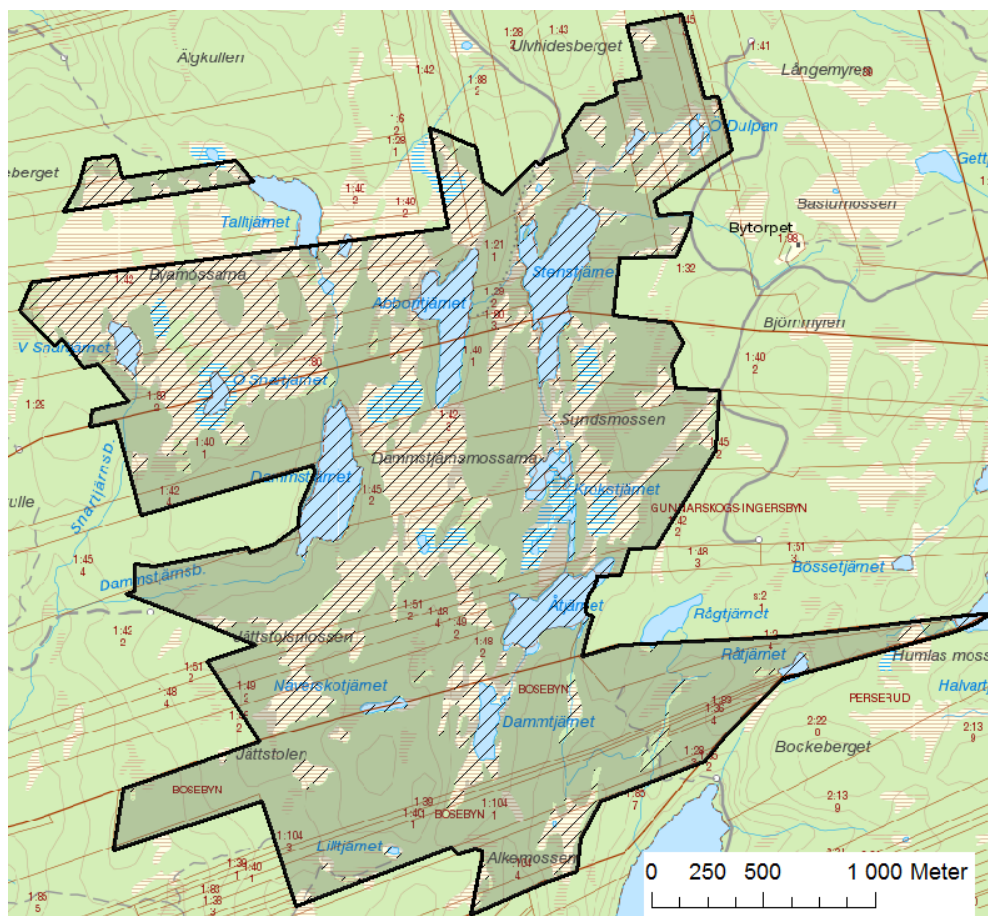
Hela området är lämpligt för friluftslivet framförallt på vintern då området besöks av både skidåkare och skoteråkare.

- **Bevarandemål**

Området ska vara tillgängligt för allmänheten under alla årstider. Det ska finnas en 3-5 km lång, medelsvår vandringsled genom reservatet. Det ska även finnas en rastplats med vindskydd längs vandringsleden. Det bör finnas möjlighet för åkning med skidor och skoter.

- **Åtgärder**

En vandringsled ska anläggas från naturreservatsentrén vid Bytorpet och som en rundslinga genom utvalda delar i reservatet. Vid entrén (se karta bilaga 3) placeras en informationstavla, innehållande information om områdets natur och reservatets föreskrifter. En rastplats med vindskydd ska anläggas vid Stenstjärnet. Skoterled och skidspår märks ut, prepareras och underhålls av de lokala föreningarna. Ifall behov uppstår i och med att många besökare kommer via andra vägar in till reservatet än huvudentrén, bör ytterligare informationstavlor placeras vid reservatsgränsen förslagsvis i närheten av vägen intill Dammtjärnsbäcken och norr om Alken samt vid skoterlederna.

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skötselplanekarta för Naturreservatet Byamossarna.

(Rasterat=skötselområde för myrmark och småvatten, grått=skötselområde för skog)

6. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Prioritet	Skötselområde
Istandsättning av naturreservatet		
Markering av reservatsgräns	1	Hela reservatet
Markvård		
Bränning	2	Skötselområde 1, enligt karta, bilaga 3
Stängsling för att förhindra bete på uppväxande lövträd efter bränningen	3	Skötselområde 1
Biotopvårdande avverkning, röjning, gallring och ringbarkning som restaureringsåtgärd	3	Yngre skogsbestånd inom skötselområde 1
Anläggningar för friluftslivet		
Uppsättande av informationstavla vid reservatsentrén	1	Enligt karta, bilaga 3
Uppsättande av övriga informationstavlor i närheten av vägen vid Damnstjärnsbäcken och/eller i närheten av vägen norr om Alken och/eller vid skoterlederna	Vid behov	Enligt karta, bilaga 3
Vandringsled från entrén och som en rundslinga genom utvalda delar i reservatet	1	Enligt karta, bilaga 3
Rastplats med vindskydd vid Stenstjärnet	1	Enligt karta, bilaga 3

7. Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Bevarandemålen för området kommer att preciseras i nivåsattna s.k. målindikatorer. En redogörelse för uppföljning av målindikatorerna kommer att finnas i en särskild uppföljningsplan.

Uppföljning av skötselåtgärder

Genomförda skötselåtgärder ska följas upp. Redovisning av genomförd åtgärd ska ange vad som gjorts i vilket område och vad var tidsåtgången.

8. Genomförd dokumentation

Bevarandeplan Natura 2000 (SE0610209 Byamossarna, 2006);
Myrinventering i Värmland (opublicerat, Fransson och Sjörs, 1984);
Myrskyddsplan för Sverige (Rapport 5667, Naturvårdsverket, 2007);
Naturvårdsinventering i Värmland, Arvika kommun (Andersson,
Länsstyrelsen Värmland, 1986).

Länsstyrelsen
Värmland

Naturvård
Laura Hedberg

OMRÅDESBESKRIVNING Bilaga 5

Datum
2015-05-27

Referens
511-2634-2012

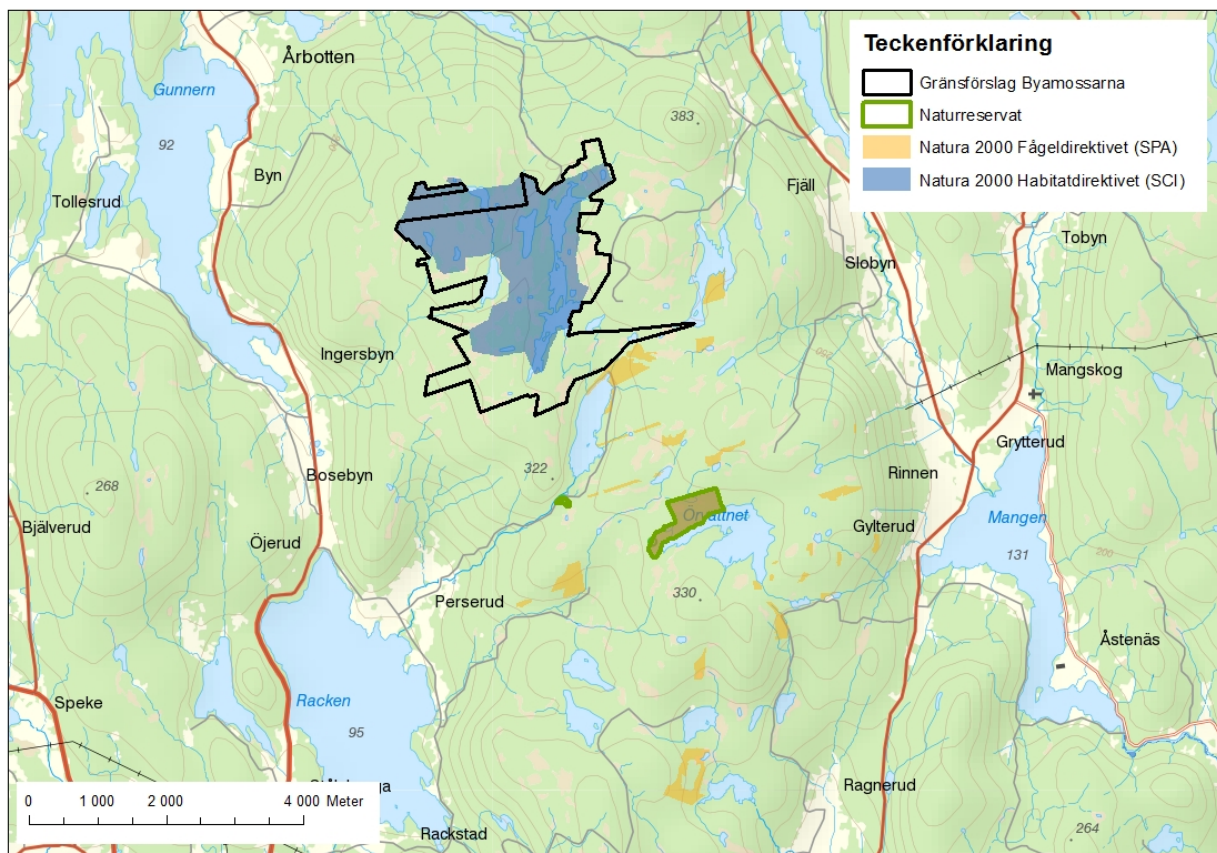
OMRÅDESBESKRIVNING FÖR BYAMOSSARNA – ett skogs- och myrområde i Gunnarskog –

Dammstjärnsmossarna i centrala delen av myrkomplexet Byamossarna

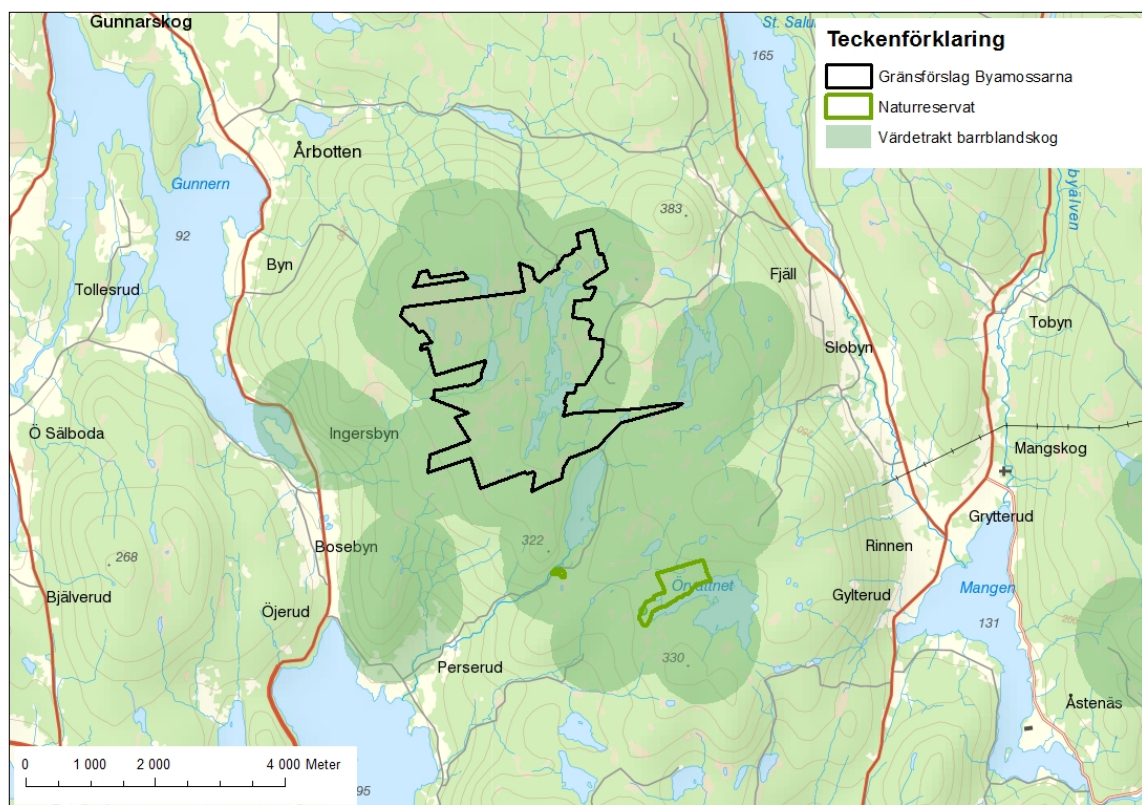
Byamossarna är ett stort skogs- och myrkomplex i Gunnarskogs socken. Området ligger på en höjdrygg mellan sjösystemet Gunnern-Racken i väster och Mangens dalgång i öster. I dalgångarna är markerna uppodlade och brukade sedan lång tid, men uppe på höjdryggen har det bara funnits ett fåtal torp. Ett av dem är Bytorpet nordost om det föreslagna reservatet. Det brukades fram till början på 1970-talet och sköts nu av Bytorpsföreningen.

Det föreslagna naturreservatet har en sammanlagd yta på cirka 723 hektar. Skogs- och myrkomplexet är en småskalig mosaik av myrar, kärr, tjärnar och skog. Området har mycket höga värden för naturvården (Byamossarna är klassat som riksintressant för naturvården) och för friluftslivet (både skid- och skoteråkningen i området har ökat de senaste 30 åren). Byamossarna ingår i Naturvårdsverkets nationella Myrskyddsplan, och även i EU:s nätverk av skyddad natur - Natura 2000. Strax sydost om Byamossarna finns Natura 2000-området "Storområdet Alken" som består av ett stort antal lövrika skogsbestånd (se figur 1) med stort värde för i första hand fågellivet.

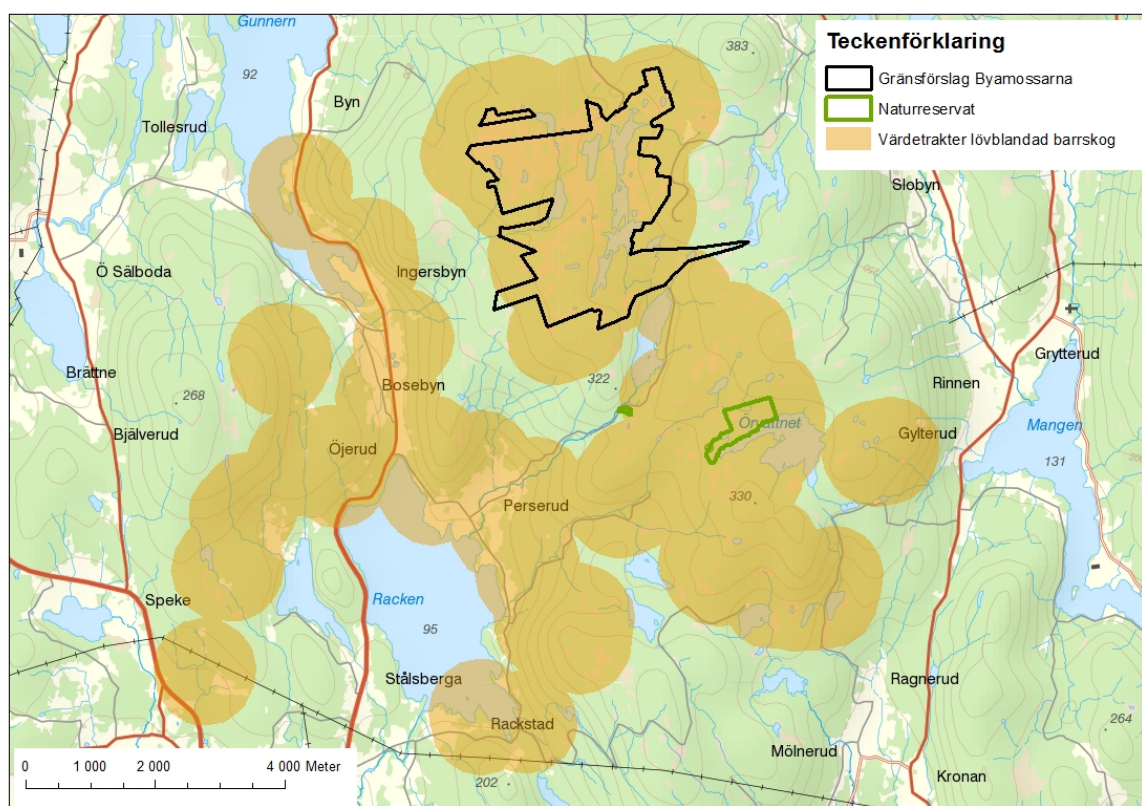

Figur 1. Översiktskarta över Byamossarna-området med omgivning © Lantmäteriet Geodatasamverkan

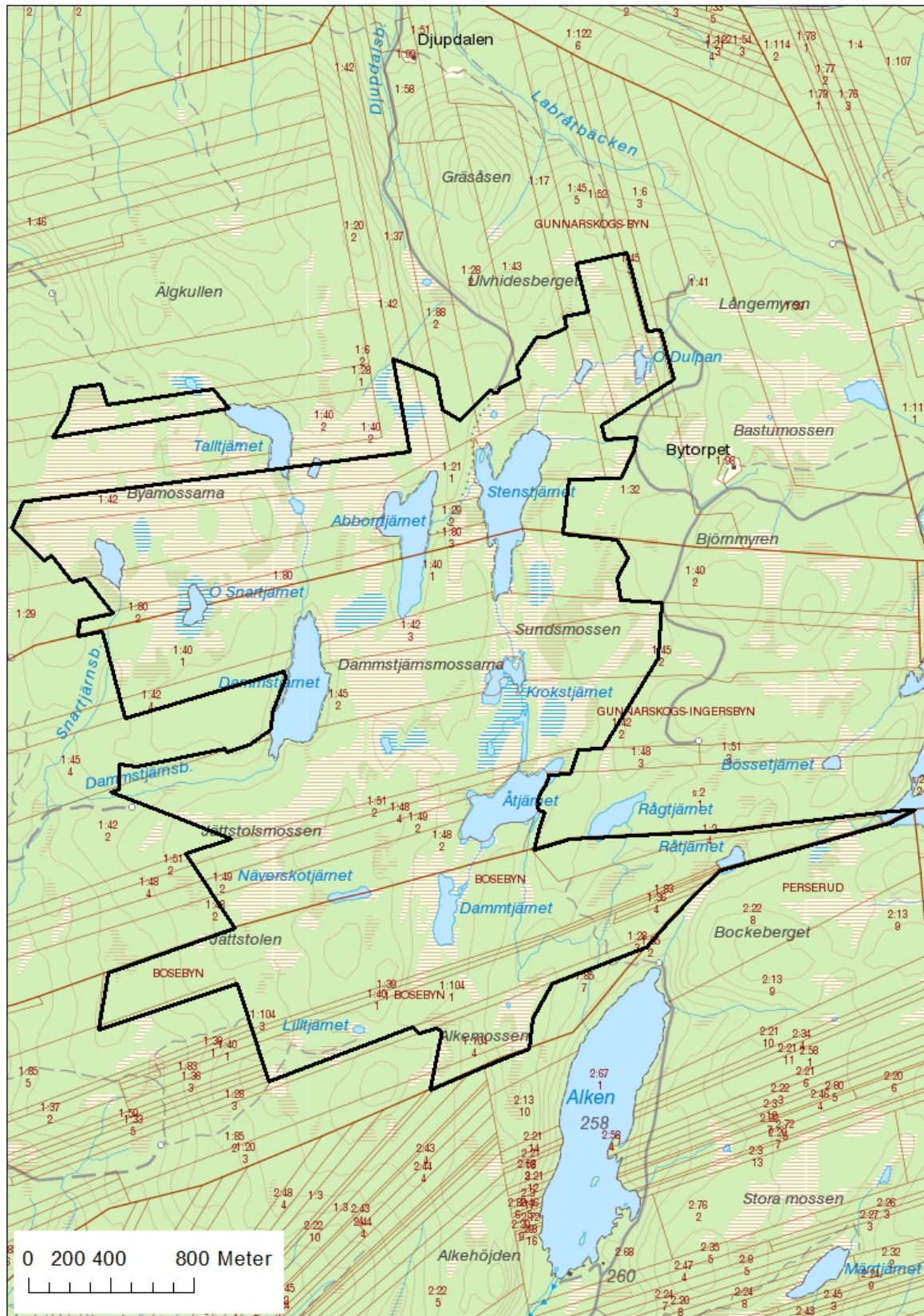
När Värmlands län tog fram en strategi för formellt skydd av skog visade analyser att det i området vid Byamossarna finns värdeetrakter både för barrblandskog och lövblandad barrskog (se figur 2 och 3).

Figur 2. Värdetrakter för barrblandskog. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Figur 3. Värdetrakter för lövblandad barrskog. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Figur 4. Detaljarta över området. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

1. Naturtyper

1.1. Våtmarker och vatten

Under 2006 inventerades hela området för att naturtyperna skulle klassificeras enligt riktlinjer för Natura 2000. Vid denna så kallade basinventering bedömdes myrtyper, sjötyper och mänsklig påverkan. Den sistnämnda bedömdes vara av ringa omfattning, trots vattenreglering, långvarigt skogsbruk och rester av en linbana (som gått över mossarnas norra del för transport av virke över bergsryggen från Mangskog till Gunnern). Inga diken påträffades vid basinventeringen och de skador som reglering av främst Stenstjärnet-Åtjärnet förorsakat är små. Nyare skador är spårbildning efter körning med fyrhjuling och svaga spår efter skoter- och skidåkning; allt detta företrädesvis i norra delen av mossarna.

Det östliga avrinningsområdet, via Stenstjärn – Krokstjärn/Dammtjärn – Åtjärn – med vidare avrinning genom Åtjärnsbäcken ut i Alkemossen, har tidigare varit reglerat. Numera är det bäver som står för regleringen. Bäverdämmen finns i inloppet till Åtjärnet, i Åtjärnsbäcken och i den parallella bäcken från Rågtjärnet som mynnar i Alken.

Naturtypen 3160, dystrofa sjöar och småvatten, finns på fyra platser i Stenstjärnsstråket; Krokstjärn, de två små tjärnarna mellan Krokstjärn och Åtjärn, samt Stenstjärnsdulpan norr om Stenstjärn.

Dammtjärnet i väster har också en fördämning vid utloppet, dock utan användning nuförtiden. Tack vare vattenståndsfluktuationer finns här en stark population av den rödlistade strandlummern, som växer på nakna ytor här och var längs tjärnens östra och norra stränder.

Byamossarna ligger inom Viksälvens avrinningsområde, som är ett öringvatten. Sjökalkning med helikopter utförs årligen i Abborrtjärn, Stenstjärn, Åtjärn m.fl.

1.2. Skogsmark

De skogsmarker som klassats som värdekärnor är:

- Myrholmar. Inom Natura 2000-området basinventerades skogen 2006. En del av myrholmarna hyser naturskogsartad skog.
- Naturskogar i anslutning till mossarna. Stora delar av skogen, främst söder om mossarna, är gammal senvuxen naturskog, där granen är 140-180 år, och överståndare av tall från 250 till 320 år gamla. Av den anledningen har förslaget till naturreservat utökats mot söder jämfört med Natura 2000-området. Under det senaste decenniet har naturskogar avverkats norr och öster om mossarna. Väster om de här riktigt gamla bestånden finns ganska stora arealer med gammal skog som balanserar på gränsen till att klassas som naturskog. En del av den skogen har inkluderats som utvecklingsmark.

De skogsområden som klassats som utvecklingsmarker är främst av tre olika typer;

- Lövrika/lövdominerade ungskogsbestånd med främst björk, härrörande från stormen 1969 eller från avverkningar på 70-talet.
- Tallungskogar som delvis dödats av svampen *Gremmeniella abietina*; en art som härjade svårt i länet under första halvan av början av 2000-talet. Merparten finns mellan sjöar, tjärnar och myrmarkspartier och är lämpliga för naturvårdsbränning.

- Naturskogsartade partier som är något för unga och åtminstone till vissa delar för välskötta för att klassas som värdekärnor. Många gränisar till sjöar och myrmarker och är lämpliga för naturvårdsbränning.

2. Beskrivning av delområden

2.1. Större vatten

De större vattnen i direkt anslutning till mossarna redovisas nedan. Bland dessa kalkas det östliga stråket, bestående av Stenstjärnet – Krokstjärnet – Åtjärnet – Dammtjärnet liksom de österut belägna Rågtjärnet och Alken. De ingår alla i Viksälvens avrinningsområde. Kalkningen utförs på hösten med helikopter och startade 1990 (utom för Alken där den påbörjades 1984).

2.1.1. Stenstjärnet

Häckning av rödbena på gungfly-ö 2007. Observation av storlom 2007. Sjöalkning från helikopter. Enligt Cederströms fiskinventering 1895 förekommer aborre, gädda och elritsa i tjärnet.

2.1.2. Krokstjärnet

Enligt Cederströms fiskinventering 1895 förekommer aborre, gädda och elritsa i tjärnet.

2.1.3. Abborrtjärnet

Enligt Cederströms fiskinventering 1895 förekommer aborre, gädda och elritsa i tjärnet.

2.1.4. Åtjärnet

Enligt Cederströms fiskinventering 1895 förekommer aborre, gädda och elritsa i tjärnet.

2.1.5. Dammtjärnet (fd Mjögtjärnet)

Enligt Cederströms fiskinventering 1895 förekommer aborre, gädda och elritsa i tjärnet.

2.1.6. Näverskotjärnet

Enligt Cederströms fiskinventering 1895 förekommer aborre i tjärnet.

2.1.7. Talltjärnet

Enligt Cederströms fiskinventering 1895 förekommer aborre i tjärnet, då småvuxen.

2.1.8. Dammstjärnet

Dammstjärnet är en oligotrof, dvs fattig sjö. Stranden är påverkad av vattenståndsfluktuationer och den översvämningsberoende strandlummern finns längs östra och norra stranden. Observationer av fiskmåsar och kricka 2008. Rosetter av notblomster nära strandkant med sandbotten. Enligt Cederströms fiskinventering 1895 förekommer aborre i tjärnet. Vid Dammstjärnets sydspets hittades 1989 två stockbåtar i vattenbrynet då vattenståndet var lågt.

Strandlummer på översvämningspräglad mark vid Dammstjärnet.

Bild t v. Dammbyggnad vid Dammstjärnsbäckens utlopp i Dammstjärnets sydspets.

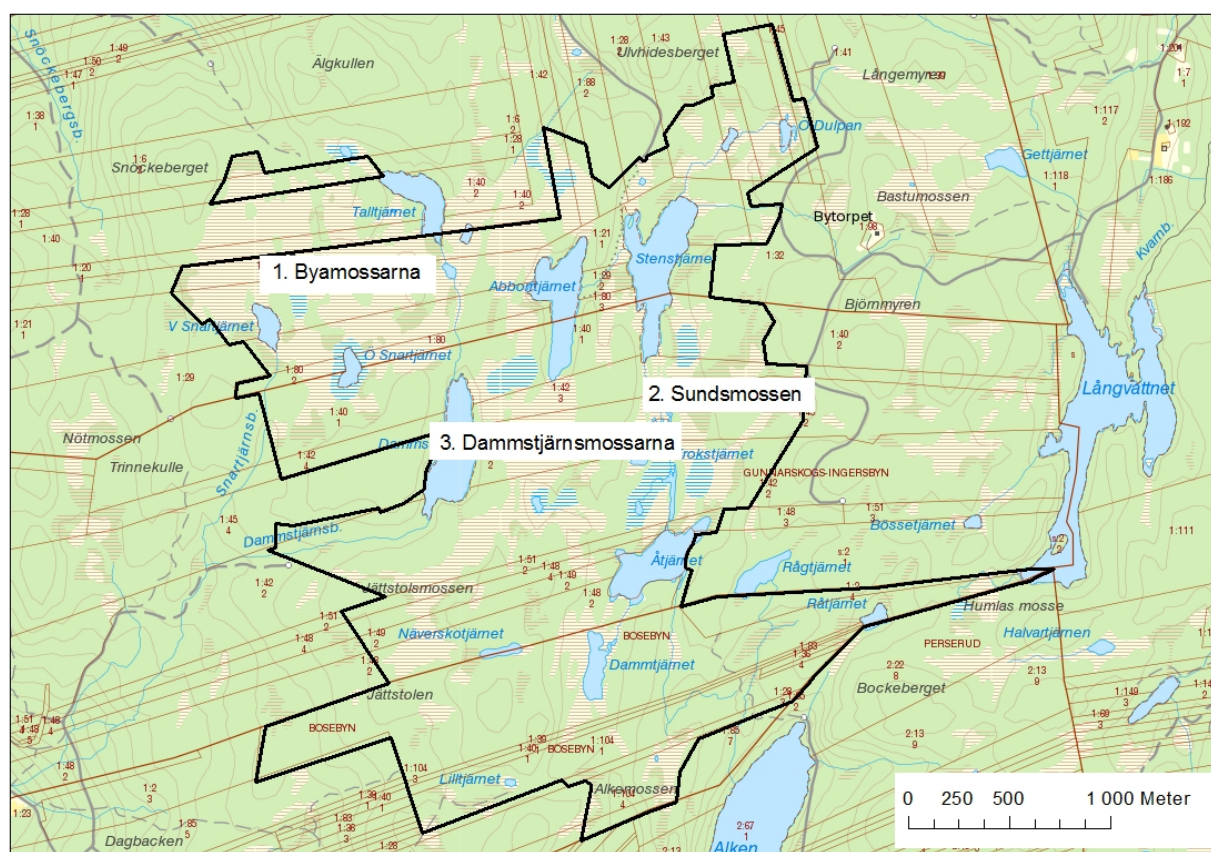

Bild t h. Del av Dammstjärnets östra strand, med klipphöllar omväxlande med tidvis översvämmade dybottnar.

2.2. Myrmarker och småvatten

Myrmarkerna inom reservatsförslaget är en mosaik av fattiga till intermediära mosse- och myrtyper där endast ett fåtal kärlväxter har förutsättningar att växa. I de magraste myrarna märks dvärgbjörk, tranbär, rosling, sileshår, tuvsäv, tuvull, kallgräs, och några få starrarter som exempelvis vitstarr, strängstarr och dystarr.

Områdets myrmarker har delats in i tre delområden; Byamossarna, Dammstjärns mossarna och Sundsmossen (se karta i figur 5).

Figur 5. Indelning av myrmarkerna. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

2.2.1. Byamossarna

Myrmarkerna i den nordvästra delen, Byamossarna, utgörs av olika slags aapamyrar (en mosaikartad nordlig typ av myr med inslag av kärr och strängblandmyr). I norr ligger Talltjärnet och i södra delen av delområdet ligger Västra och Östra Snartjärn. Där häckar bland annat smålom (i båda tjärnarna), gräsand och knipa. Ute på myren finns flera gölar. Vattnen i delområdet, med undantag av Talltjärnet, klassades vid basinventeringen för Natura 2000 som dystrofa småvatten och vattenmosaiker.

Ute i myrmarken, som är bevuxen med varierande antal förkrympta och bonsailiknande myrtallar, häckar och födosöker typiska myrfågelarter som ljungpipare, storspov och trana. Enstaka år observeras brushane. Orrtuppar spelar under senvinter och vår.

Den här delen av det föreslagna naturreservatet användes under andra världskriget som målområde för de skjutövningar som bedrevs vid Treskog, cirka 5-6 km bort. Vid övningarna

användes mestadels små laddningar för att bara tydligt markera nedslagsplatsen. Från ett utsiktstorn spanades efter resultatet som sedan rapporterades per telefon ned till bygden.

Som en rest efter skjutövningarna fanns ett stort antal blindgångare (som kallas OXA) som personal från I2 i Karlstad har sökt och oskadliggjort. Även folk från bygden har sökt efter blindgångare. Kratrar efter nedslag och sprängda OXA finns spridda i området. Särskilt markant är detta på myrmark och angränsande skog vid Snartjärnarna.

Bild t v. Kallgräs är en särpräglad art med sin tredelade frö kapsel. Den förekommer endast på näringsfattiga mossar, och ofta i blöta partier. Den här är fotograferad i november 2007, mellan Talltjärnet och Talltjärnsdulpan.

Bild t h. Rosling blommor i maj och början av juni. Tillsammans med bland annat dvärgbjörk, tuvsäv och vitag är den en av karaktärsarterna för Byamossarna.

Bild t v. En av många kratrar efter skjutövningar under kriget med Byamossarna som målområde. Den här är belägen nära Snartjärnarna.

Bild t h. Två meter hög myrtrall på delområdet Byamossarna.

2.2.2. Dammstjärns mossarna

Dammstjärns mossarna utgörs liksom delområdet Byamossarna av aapamyr. Till det här delområdet räknas även Jättstolsmossen i sydväst samt småmyrarna söder och öster om denna. Myren intill Näverskotjärnet hör också hit.

De egentliga Dammstjärns mossarna, i centrala delen av reservatsförslaget, består av ett mycket vackert myrplan (se bilden på sida 1) som kantas av ett stort antal grövre torrakor av tall och gamla grovbarkiga tallar. På mossen finns en göl där kricka har häckat. Söder om Abborrtjärnet finns för närvarande ett gömsle för den som vill beskåda orrspel.

Bild t v. Gölen på de egentliga Dammstjärns mossarna med häckande kricka.

Bild t h. På Dammstjärns mossarna finns små fastmarkspartier där riktigt gammal grovbarkig tall bevarats.

2.2.3. Sundsmossen

Delområdet har avgränsats så att det förutom Sundsmossen också omfattar våtmarkerna runt Dammstjärnet. Sundsmossen och våtmarkerna väster och norr om Stenstjärnet utgörs av myrtypen öppna svagt välvda mossar med inslag av skogbevuxen myr. Myrarna runt Dammstjärnet har liknande karaktär som de båda andra delområdena och domineras av aapamyrar.

Vattnen i delområdet har tidigare varit reglerade. Vid den tiden gick Åtjärnsbäcken ihop med Rågtjärnsbäcken och hade avrinning till Alken, men numera sker avrinningen till Alkemossen. Idag är vattnen åter reglerade i och med att bäver har dämt inloppet till Åtjärn och skapat ett småvatten upp mot Krokstjärn. Här fanns tidigare en skrattnåskoloni.

Bild t v. Rester efter grova myrtallar, troligen döda och avvergade efter vattenreglering, finns på ett par platser i det östra myrstråket, delområdet Sundsmossen med flera.

Bild t h. Bäverdämt småvatten mellan Krokstjärnet och Åtjärnet. Tidigare har en skrattmåskoloni funnits här; numera inskränks det vattenburna fågellivet till gräsand och kanadagås (2007).

2.3. Skogsmarker

De skogliga bestånden i reservatet, främst fastmarksskogen men också många av myrholmarna, präglas av en tidigare brandhistorik. Grova brandstubbar av tall med upp till tre brandljud finns här och var, men några levande träd med brandljud har inte observerats. Den långa tiden utan bränder har bl.a. medfört en ökad andel gran i de naturligt talldominerade skogarna. Naturvårdsbränning är en viktig åtgärd vid skötsel av utvecklingsmarkerna, och på sikt kanske också i värdekärnor.

2.3.1. Myrholmar och skogbevuxen myr

I norra delen av myrkomplexet har en hel del av myrholmarna tidigare avverkats och hyser numera utvecklingsmark bestående av lövrik (främst vårt- och glasbjörk, enstaka gammal asp) restskog med inslag av enstaka gammal tall, eller arronderingsmark. Andra myrholmar har i senare tid endast plockhuggits och har kvar sin naturskogskaraktär med undantag av riktigt gamla träd. Dessa har klassats som värdekärnor.

Några av myrholmarna har dock i stort sett undantagits från avverkning eller städning och hyser höga naturvärden i form av kvaliteter som gammal grovbarkig vårtbjörk, asp och tall, eller i form av signal- eller hotade arter som tallticka, vedtrappmossa, skuggblåslav, korallav med flera.

2.3.2. Angränsande fastmarksskogar

Det finns mängder av kolningsplatser i skogen väster om myrarna. I många fall finns också kojrester. De är för det mesta belägna väster om milorna (troligen på grund av förhärskande västliga vindar).

Norr – nordost – öster om Stenstjärnet

Området norr, nordost och öster om Stenstjärnet är till stora delar hårt brukat. I början av 2000-talet avverkades stora delar till följd av angrepp av svampen *Gremmeniella abietina*. Några bestånd med inslag av gamla träd finns dock kvar, främst på udden i norra delen av Stenstjärnet och på ett skifte mellan Östra Dulpan och Sladdertaskan.

De avverkade partierna och sumpiga stråk mellan dessa hyser nu lövbestånd av olika åldrar; från hyggen med uppslag av främst björk men i delar också rikligt asp, 30-40-åriga björksumpskogar i myrkanter och dråg, till utvecklad björksumpskog. På hyggesmark hittades larvgångar efter grön sandjägare (se bild nedan). Här häckar också till exempel törnskata.

I det här området finns kvarlämnade tallskärmar där flera vindfällda gamla lågor hyser raggbock. Frötallarna kommer att tillföra död ved. Bestånd med inslag av gamla tallar är lämpliga för naturvårdsbränning.

Bild t v. Larvgångar av grön sandjägare på hyggesmark öster om Stenstjärnet.

Bild t h. Grön sandjägare.

Björksumpskog öster om Sladdertaskan i norra delen av området.

Dammstjärnsbäckens dalgång

Dammstjärnsbäcken är en mycket vacker, djupt nerskuren bäck som meandrar genom en dalgång västerut från Dammstjärnets sydspets. Dalgångens norra sida sluttar relativt brant mot bäcken, medan den södra sidan är flackare. I dalgången finns spridda äldre lövträd av asp, sälg, klibbal. Längs bäcken går en väl trampad stig, som sedan korsar bäcken, passerar en liten koja av rundtimmer och fortsätter norrut längs Dammstjärnet.

Bild t v. Dammstjärnsbäcken

Bild t h. Tallstubbe i dalgången med spår efter tre bränder

Skogarna väster om Byamossarna brann på 1920-talet och spritt i dalgången finns fortfarande kvar grova brandstubbar av tall med spår efter tre till fyra bränder. De sumpiga partierna kring bäcken hyser gammal gran och ställvis lövrika partier. Söder om bäckens utlopp ur Dammstjärnet finns område på runt två hektar med yngre björk. Enstaka äldre tallar finns kvar och blomkålssvamp noterades 2009 i övre delen av sluttningen söder om bäcken. Särskilt norr om bäcken är det gott om död ved av huvudsakligen gran. År 2009 observerades här arter som kräver kontinuerlig tillgång till död ved; bland annat de rödlistade arterna gränsticka och vedtrappmossa. Revirhävdande fåglar är bland annat kungsfågel, gärdsmyg, bofink, grönsiska och koltrast. Andra observerade arter är bland annat alticka, blomkålssvamp, bronsjon, gammelgranlav, långflikmossa, vedticka.

Skogsparti öster om Dammstjärnet

Mellan Dammstjärnet och Dammstjärns mossarna finns ett parti med huvudsakligen gammal skog. Våtmarksdråg från mossen korsar skogen på ett par ställen; i det sydliga stråket dominerar glasbjörk och i det nordliga (mot norra delen av Dammstjärnet) dominerar myrtall. Skogen i övrigt är en grandominerad och lövträdsrik barrblandskog av naturskogskaraktär som på sina håll har inslag av spärrgreniga tallar. Skogen är rik på hänglavar och här finns tallstubbar med flera brandljud. Vid Dammstjärnets nordspets finns ett ungskogsparti som ställvis har karaktär av björkkärr. Observerade arter är bland annat brunpudrad nållav, citronticka, kolflarnlav, mindre mörghorre, tallticka.

Observerade arter i hela området

Svenskt namn	Kommentar/rödlistekategori
Alticka	
Blomkålssvamp	NT
Bronshjon	
Brunpudrad nållav	NT
Brushane	Vissa år enligt uppgift
Citronticka	
Doftskinn	NT
Drillsnäppa	
Dubbeltrast	
Dvärgbägarlav	NT
Entita	NT
Fiskgjuse	
Fiskmås	
Gammelgranslav	
Garnlav	NT
Granticka	
Gränsticka	NT
Gräsand	
Grönbenä	
Gärdsmyg	
Gök	
Järpe	
Kanadagås	
Knipa	
Kolflarnlav	
Korallblylav	
Kricka	
Ljungpipare	
Lunglav	NT; Spridd i området
Lysmask	
Långflikmossa	
Mindre mörghorre	
Myrbagge	
Norsk näverlav	VU
Notblomster	
Orre	
Raggbock	VU; Främst i nordost, ett fynd sydost om Näverskotjärnet
Rödbena	
Rödstjört	
Sandstrandjägare	
Skogssnäppa	
Smålom	NT
Spillkråka	

Storlom	
Strandlummer	NT
Större hackspett	
Sädesärla	
Tallticka	NT
Talltita	
Tjäder	
Trana	
Tretåig hackspett	VU
Trädkrypare	
Vedticka	
Vedtrappmossa	NT

Text och foto: Anita Andersson, Johan Bohlin
Inventeringsdata: Anita Andersson

Uppdaterat av Laura Hedberg 2015-05-27

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen, Miljödepartementet .
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Skrivelsen måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet , annars kan Ert överklagande inte tas upp till prövning.
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	I skrivelsen skall Ni - tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret) - redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras Ni bör också redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt. Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress samt telefonnummer där Ni kan nås dagtid.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen, Miljödepartementet .
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Skrivelsen måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet , annars kan Ert överklagande inte tas upp till prövning.
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	I skrivelsen skall Ni - tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret) - redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras Ni bör också redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt. Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress samt telefonnummer där Ni kan nås dagtid.